

De Patriotten

kritische burgers

Ieder jaar op 30 april is het groot feest in Nederland. Dan is het Koninginnedag. Alles is die dag oranje, want Oranje is de naam van ons koningshuis.

Ons land heeft al 200 jaar een koning of koningin. Daarvoor was het anders. Nederland was een republiek. Een land zonder koning. Er was wel een stadhouder. Hij is verre familie van de Oranjes, maar hij is geen koning. Aan het einde van de achttiende eeuw keren burgers zich tegen de stadhouder...

De Patriotten

Stadhouder Willem V

De stadhouder bestuurt het land in naam van belangrijke edelen. Die edelen hebben de macht. Willem V is zo'n stadhouder. Hij woont in een mooi paleis en lijkt wel een koning. Eigenlijk voelt hij zich ook wel een beetje zo. Hij gaat zich steeds meer als een koning gedragen.

Maar het gaat niet zo goed met de Nederlanden in de tijd van stadhouder Willem V. Er is oorlog met Engeland. Engelse oorlogsschepen liggen voor de kust. Daarom durven Nederlandse schepen de zee niet meer op. De handel ligt helemaal stil. En dat merkt iedere Nederlander. Er is veel armoede en honger.

Veel burgers beginnen te klagen. Zij geven stadhouder Willem de schuld van alle ellende. Ze vinden dat Nederland slecht wordt bestuurd. Bovendien zijn het al jarenlang dezelfde families die de macht hebben. Het wordt tijd dat daar iets aan

wordt gedaan. De burgers willen ook mee beslissen. Zij zijn ook belangrijk. Waarom zouden zij geen stad mogen besturen?

Kritische burgers

Deze burgers noemen we patriotten. Ze zijn ontevreden en laten dat weten ook! Ze maken spotprenten van de bestuurders. Ze schrijven over de stadhouder dat hij een ezel is. Ze drukken pamfletten en kranten die ze verspreiden. Iedereen praat over wat erin staat.

In één van de pamfletten staat: "Stadhouders hebben de leiding van het leger, daarom hebben de burgers geen macht. Ze staan machteloos tegenover Willem V, de grote onderdrukker."

Dit is geschreven door Joan Derk van der Capellen. Hij durft zijn naam er niet onder te zetten. Hij is bang om opgepakt te worden en in de gevangenis te belanden. Maar hij wil wel dat iedereen het pamflet leest. Op de voorkant schrijft hij: "Aan het volk van Nederland". 's Nachts wordt het pamflet stiekem verspreid.

Vrijkorpsen

Oranjefans noemden de Patriotten Keeshondjes. Dit is een spotprent tegen de vrijkorpsen van de Patriotten.

De patriotten krijgen steeds meer steun. Ze leggen geld bij elkaar en kopen geweren en uniformen. Ze richten kleine legertjes op. Omdat de stadhouder geen macht over ze heeft, noemen we deze legertjes vrijkorpsen.

De patriotten krijgen in een aantal steden de macht. Zij kunnen hier nu de besluiten nemen. De verjaardag van stadhouder mag niet meer gevierd worden. Er mag geen oranje versiering opgehangen worden. Oranje kleren worden verboden en zelfs op het zingen van het Wilhelmus staat een straf.

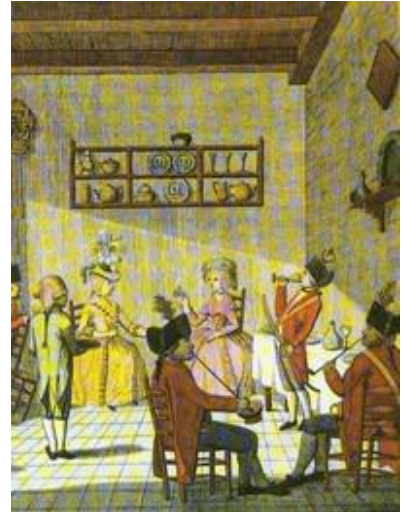
De mensen die wel voor de stadhouder zijn, worden woedend. Op 4 april 1784 barst de bom. Een officier van een vrijkorps voelt zich bedreigd en schiet op de woedende Oranjefans. Er vallen 4 doden en anderen worden opgepakt en in het gevang gezet.

Goejanverwellesluis

Door al die onrust voelt de stadhouder zich steeds minder veilig in Den Haag. Hij besluit om met zijn gezin te verhuizen. Ver weg van de patriotten. Ze gaan in Nijmegen wonen. Daar is het veilig en Willem vindt het wel best zo: "Laat die patriotten maar hun gang gaan".

Maar zijn vrouw prinses Wilhelmina van Pruisen legt zich er niet bij neer. Zij wil iets doen. Ze wil terug naar Den Haag om de boel weer recht te zetten.

Met een paar koetsen gaat ze op weg. Het gaat goed totdat ze bij het dorpje Goejanverwellesluis wordt aangehouden door een vrijkorps. Ze moet uitstappen en wachten in een boerderij. Ze mogen voorlopig niet verder gaan.

Prinses Wilhelmina voelt zich vernederd. "Hoe durven die patriotten!" Woedend keert ze terug naar Nijmegen. Daar schrijft ze een brief aan haar broer, de koning van Pruisen. Ze vraagt hem om hulp. En die geeft hij. Hij stuurt een leger van maar liefst 20.000 soldaten.

Daar kunnen de patriotten niet tegenop. Ze moeten vluchten. Veel patriotten gaan naar Frankrijk. Den Haag is weer voor de stadhouder. De oranjevlag wappert. Het is weer net als vroeger.

De patriotten komen terug!

De gevluchte patriotten in Frankrijk wachten af. Ooit hopen ze terug te kunnen keren. En dat gebeurt een paar jaar later...

In 1795 valt een Frans leger Nederland binnen. Ons land wordt veroverd en de stadhouder moet vluchten.

De Fransen worden de baas in Nederland en de patriotten komen mee terug. De stadhouder is weg en de patriotten... die vieren feest.